

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részítése**

Az ügy száma: Pfv.III.20.751/2019/9. szám

A tanács tagjai: . Döme Attila a tanács elnöke

. Zumbók Péter előadó bíró

Salamonné dr. Piltz Judit bíró

A felperesek: I. rendű

II. rendű

III. rendű

IV. rendű

V. rendű

VI. rendű

VII. rendű

A felperesek képviselője:

Szűcs Péter Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd)

Az alperesek: I. rendű

III. rendű

A III. rendű alperes képviselője:

V. Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Orosz V. Sándor ügyvéd)

A III. rendű alperes beavatkozója:

Alperesi beavatkozó

A III. rendű alperes beavatkozájának képviselője:

. Keszthelyi Oszkár Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Keszthelyi Oszkár ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

I-II. rendű felperesek, III. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

övárosi Ítéletábla 7.Pf.21.214/2018/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

övárosi Törvényszék 39.P.20.662/2012/156.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős részítéletet részben - a III. rendű alperest az I-VII. rendű felperesek javára fellebbezési perköltség megfizetésére kötelező rendelkezésre is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbeezett rendelkezését részben megváltoztatja, és a III. rendű alperes által az I-II. rendű felperesek részére 15 napon belül megfizetendő lejárt költségpótló járadék összegét 11.194.465 (tizenegymillió-százkilencvennégyezer-négyszázhatvanöt) forintra felemeli azzal, hogy abból a III. rendű alperes 5.664.638 (ötmillió-hatszázhatvannégyezer-hatszázharmincnyolc) forint helyett 10.795.873 (tízmillió-hétszázkilencvenötezer-nyolcszázhetvenhárom) forint után köteles 2014. december 7-től az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott mértékű késedelmi kamat megfizetésére; a III. rendű alperes által az I-II. rendű

felperesek részére 2018. október 1-jétől véghatáridő nélkül minden hónap 10. napjáig előre esedékesen megfizetendő költségpótló járadék havi összegét 172.887 (százhetvenkétezer-nyolcszáznyolcvanhét) forintra felemeli. Egyebekben a jogerős részítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a III. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-VII. rendű felperesek mint együttes jogosultak részére 510.500 (ötszázötvenezer-öt száz) forint együttes fellebbezési perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 3.604.600 (hárommillió-hatszáznégyezer-hatszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I-II. rendű felperesek házastársak. Házasságukból a perbeli terhességet megelőzően négy egészséges gyermekük született, a IV-VII. rendű felperesek.
- [2] Az I. rendű felperes az I. rendű alperes rendelőintézetében 2010. június 30-án jelentkezett vérzéskimaradás miatt, ahol közölte, hogy amennyiben ennek oka terhesség, úgy azt nem kívánja megtartani. Az I. rendű alperes beutalóval látta el, és nőgyógyászati ultrahangvizsgálatra irányította, amely 2010. július 6-án 12 hetes terhességet igazolt. A terhesség előrehaladott voltára tekintettel az I-II. rendű felperesek úgy döntöttek, hogy a gyermeket megtartják. Ezt követően az I. rendű felperes 2010. augusztus 5-én jelentkezett terhesgondozásra, ekkor több beutalót kapott, közöttük genetikai tanácsadásra szólót. Ebben az időpontban a terhességet 16 hetesnek vélelmezték; a 2010. július 6-i ultrahanglelet alapján a terhesség 16 hetes és 2 napos volt, ezért az I. rendű felperes terhességi korát az I. rendű alperes a szakma szabályainak megfelelően módosította. A 2010. augusztus 6-án elvégzett AFP vizsgálat lelete normál értéket mutatott. Az I. rendű felperes ultrahangvizsgálatra 2010. augusztus 23-ára kapott beutalót, amelyet az I. rendű alperes orvosa végzett. A lelet a terhességi kort 18 hetesnek tüntette fel. Az I. rendű felperes arról tájékoztatta az I. rendű alperest, hogy 2010. szeptember 1-jére van előjegyzése genetikai tanácsadásra a III. rendű alpereshez. A genetikai tanácsadásra ténylegesen 2010. szeptember 2-án került sor, ahol az anya és az apa életkorára tekintettel genetikai amniocentézis elvégzését javasolták, majd az I. rendű felperest 2010. október 4-re rendelték vissza. A 2010. szeptember 8-án elvégzett genetikai vizsgálat eredményeként a magzatnál Down-szindróma igazolódott, amelyről a III. rendű alperes telefonon, majd táviratban is megkísérelte az I. rendű felperest értesíteni. Mivel az I. rendű felperes a táviratot későn vette kézhez, telefonon pedig nem érték el, ezért az eredetileg meghatározott időpontban, vagyis 2010. október 4-én jelentkezett a III. rendű alperesnél, ahol a genetikai indikáció alapján történő terhességmegszakításra jegyezték elő. Ezt követően vetélés indukció történt, amelynek folytán 2010. október 6-án reggel világra jött a 830 grammos, éretlen III. rendű felperes magzat, aki életjelenségeket mutatott, ezért ellátása megtörtént: a 27. gesztációs hétnek megfelelő újszülöttet a neonatológusnak átadták. A III. rendű felperesnél a megszületését követően respirációs distressz-szindróma alakult ki, oxigénhiányos agyi károsodást, Down-szindrómát, továbbá pitvari sövényhiányt diagnosztizáltak.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [3] A felperesek módosított keresetükben az I. és III. rendű alpereseket vagyoni és nem vagyoni káraik megtérítésére kérték kötelezni. A keresetüket a III. rendű alperes tekintetében arra alapították, hogy a genetikai tanácsadás során, illetve az invazív beavatkozás előtt ultrahangvizsgálatot kellett volna végezni, amellyel feloldhatóak lettek volna a terhességi kormeghatározás ellentmondásai. Állították, hogy amennyiben a terhesség előrehaladottabb volta igazolódik, a törvényi szabályozás szerint a III. rendű alperesnek nem lett volna lehetősége a terhességmegszakítás felajánlására. Hivatkoztak arra is, hogy 2010. szeptember 2-án az I. rendű felperes terhessége 20 hetes és 5 napos volt, ennek ellenére olyan időpontra - 2010. október 4-re - rendelték vissza, hogy a terhesség megszakítása lehetőségének felajánlására már nem volt mód. Érvelésük szerint azzal, hogy az I. rendű felperesnél a III. rendű alperes a 24. hetet követően, 2010. október 6-án végzett terhességmegszakítást, tiltott magzatelhajtást hajtott végre, amelynek következtében a III. rendű felperes nem csak Down-szindrómával, hanem oxigénhiányos károsodással is született.
- [4] Az I. és III. rendű alperesek érdemi ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték.
- [5] Az elsőfokú bíróság a 39.P.20.662/2012/85. számú rész- és közbenső ítéletével megállapította a III. rendű alperes kártérítési felelősségét a III. rendű felperes egészségkárosodása folytán az I-II. és IV-VII. rendű felpereseket ért károk vonatkozásában, valamint a III. rendű felperes hypoxiás állapotának következtében az I-VII. rendű felpereseket ért károkért; a keresetet az I. rendű alperessel szemben elutasította.
- [6] A felperesek és a III. rendű alperes fellebbezése, valamint az I. rendű alperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a 7.Pf.20.090/2016/9. számú rész- és közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság fenti rész- és közbenső ítéletét helybenhagyta.
- [7] A felperesek és a III. rendű alperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a Pfv.III.21.654/2016/10. számú rész- és közbenső ítéletével a jogerős rész- és közbenső ítéletet hatályában fenntartotta. Döntésének jogi indokai között kiemelte, hogy amennyiben a szakma szabályainak megfelelően a genetikai tanácsadás során, illetve az amniocentézis előtt a III. rendű alperes ultrahangvizsgálatot végzett volna a terhességi kor megállapítása érdekében, úgy a terhesség előrehaladottabb volta miatt valóban indokolt lett volna az amniocentézis soron kívüli elvégzése, illetve az I. rendű felperes 2010. október 4-énél korábbi időpontra történő visszarendelése; ebben az esetben még lett volna lehetőség a terhességmegszakítás felajánlására és elvégzésére a törvényi határidőn belül. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy az amniocentézis eredményének birtokában, a terhességmegszakítás felajánlása előtt is célszerű lett volna ultrahang vizsgálat elvégzése, amely alapján a III. rendű alperes nem ajánlhatta volna fel a terhességmegszakítást, így nagy valószínűséggel elkerülhető lett volna a III. rendű felperes hypoxiás károsodása.
- [8] A felperesek módosított keresetükben a III. rendű felperes oxigénhiányos agyi károsodással való megszületéséből eredő vagyoni és nem vagyoni káraik megfizetésére kérték kötelezni a III. rendű alperest. Az I-II. rendű felperesek személyenként 10.000.000 forint, a III. rendű felperes 15.000.000 forint, a IV. rendű felperes 4.000.000 forint, az V-VI. rendű felperesek személyenként 2.500.000 forint, a VII. rendű felperes 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítést követelt. Az I-II. rendű felperesek vagyoni kártérítésként a babakelengye és az előkészülettel kapcsolatos költségeik megtérítését kérték, továbbá baba- és gyermekruhák, ételmezés, tisztálkodó és a tisztítószeresek költsége, ápolás-gondozás és háztartási többlet-humán erő ráfordítás költsége és többletköltsége, játékok, fejlesztő és egyéb eszközök, látogatás, közlekedés és kíséret, valamint pelenkázás költsége

címén járadékigényt terjesztettek elő. Az I. rendű felperes ezen túlmenően jövedelempótló járadék megfizetésére kérte kötelezni a III. rendű alperest.

- [9] A III. rendű alperes érdemi ellenkérelme továbbra is a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú ítélet és másodfokú részítélet

- [10] Az elsőfokú bíróság ítéletével a III. rendű alperest az I-II. rendű felperesek részére személyenként 8.000.000 forint, a III. rendű felperes részére 12.000.000 forint, a IV. rendű felperes részére 2.000.000 forint, az V-VI. rendű felperesek részére személyenként 1.500.000 forint, míg a VII. rendű felperes részére 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és 2010. október 6-tól a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére kötelezte. Kötelezte a III. rendű alperest, hogy vagyoni kártérítésként fizessen meg az I-II. rendű felperesek részére egymás közt egyenlő arányban 6.063.230 forintot és annak különböző részösszegei után különböző időpontoktól járó törvényes mértékű késedelmi kamatát. A III. rendű alperest az I. és II. rendű felperesek mint együttes jogosultak részére 2018. október 1-jétől véghatáridő nélkül havi 85.706 forint járadék, az I. rendű felperes részére ugyanezen időponttól további bruttó 52.113 forint jövedelempótló járadék megfizetésére kötelezte azzal, hogy 2.414.088 forint lejárt járadékot és annak 2016. április 15-től járó késedelmi kamatát 15 napon belül köteles megfizetni. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [11] A III. rendű felperes alapfelnevelési költségeinek megtérítése iránti keresetet megalapozatlannak minősítette. Ezzel kapcsolatban osztotta a III. rendű alperesnek azt az álláspontját, hogy a szülők önrendelkezési jogának gyakorlása vagy annak hiánya nem élvezhet elsőbbséget az élve született gyermek emberi méltóságához képest, ugyanis a fogyatékos gyermek nem létének előnyösebb állapotként történő értékelése egyértelműen Magyarország alkotmányos rendjének ütközik. Kifejtette, hogy amennyiben a fogyatékos gyermek valamennyi, a megszületésével összefüggésben felmerülő nevelési költsége olyan kárnak minősül, amelyet a károkozó térít meg, és nem csak a fogyatékoságból eredő többletkiadás tekinthető kárnak, úgy a gyermek létezését kimondatlanul kárként kellene értékelni. Arra is utalt, hogy a jogerős közbenső ítélet a III. rendű alperesnek nem a III. rendű felperes létezéséből eredő költségeikért való felelősségét állapította meg. Minderre tekintettel a babakelengye és az előkészülettel kapcsolatos költségek, a baba- és gyermekruhák költsége, az ételmezés költsége, valamint a tisztálkodó és tisztítószeres költsége megtérítése iránti keresetet elutasította, és hivatkozott arra, hogy ezek a költségek egy egészséges gyermeknél ugyanúgy felmerülnek, mint a III. rendű felperes esetében.
- [12] Az ápolás-gondozás és háztartási többlet-humán erő ráfordítás költsége és többletköltsége, a játékok, a fejlesztő és egyéb eszközök, a látogatás, a közlekedés költsége felmerülésének szükségességét, az ezzel kapcsolatos tevékenységek időigényét a perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő szakvéleménye alapján állapította meg, és a III. rendű felperes gondozási szükségletének felmérése tekintetében az I-II. rendű felperesek tényelődásait és a tanúvallomásokat is figyelembe vette. Az ápolás-gondozás költsége és többletköltsége tekintetében értékelte, hogy a III. rendű felperes napi 4 órát közösségbe jár, ez idő alatt az I. rendű felperesnek a gondozásáról nem kell gondoskodnia. Emiatt 2014. január 1-jétől - a keresettől eltérően - a korábbi napi 6 óra helyett napi 4 óra többletgondozási tevékenységgel számolt a minimálbér összegének alapulvételével. Ennek alapján az I-II. rendű felpereseket e jogcímen megillető, 2018. szeptember 30-ig lejárt járadék összegét 2.628.981 forintban, a javukra 2018. október 1-jétől fizetendő járadék havi összegét 43.480 forintban határozta meg.
- [13] A nem vagyoni kártérítési igények megalapozottságának vizsgálatakor figyelembe vette, hogy az I-

II. rendű felperesek a III. rendű felperes megszületését megelőzően anyagilag lényegesen jobb helyzetben voltak, szabadidős tevékenységek folytatására is jutott idejük; a III. rendű felperes ugyanakkor az ébrenléte alatt állandó felügyeletet igényel, ami mind lelkiileg, mind fizikailag rendkívül megterhelő. Értékelte, hogy az I-II. rendű felperesek kapcsolatából az intimitás elveszett, az I. rendű felperes ideje nagy részét a III. rendű felperesre fordítja. A III. rendű felperes esetében abból indult ki, hogy az egészségkárosodásának mértéke rendkívül súlyos, nem tud beszélni, nem tud önállóan járni, az állapota végállapot, élete végéig mindenben segítségre fog szorulni. Jelentőséget tulajdonított azonban annak is, hogy a III. rendű felperes az oxigénhiányos károsodása hiányában önállóan járhatna, megtanulhatott volna beszélni, szobatiszta lehetett volna és speciális iskolában oktatható lenne, az állapotát ugyanis a Down-szindróma és az oxigénhiányos károsodás együttesen okozza. A IV. rendű felperesnél figyelembe vette, hogy olyan életkorban élte meg a III. rendű felperes megszületését, amely a fejlődésében a legerőteljesebb elakadást okozta pszichés szempontból. A VII. rendű felperes vonatkozásában külön hátránnyként értékelte, hogy el kellett költöznie a családi otthonból, amelyre nem volt felkészülve. Figyelemmel volt továbbá arra, hogy bár az I-II., IV-VII. rendű felperesek személyisége pozitív irányban változott, de mindegyikük lelki megrázkódtatást szenvedett el a III. rendű felperes születésével okozati összefüggésben.

- [14] A felperesek és a III. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett - a közlekedési kíséret többletköltségének megtérítése iránti keresetet elutasító - részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta, és - a késedelmi kamatfizetési kötelezettség változatlanul hagyása mellett - az I-II. rendű felpereseket megillető nem vagyoni kártérítés összegét személyenként 10.000.000 forintra, a III. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítés összegét 15.000.000 forintra felemelte, ezt meghaladóan - a babakelengye és az előkészület, a baba- és gyermekruhák, az étellemezés, a tisztálkodó és tisztítószeres költségeire, továbbá a perköltségre vonatkozó rendelkezések kivételével - helyben hagyta. Az elsőfokú bíróság ítéletének a babakelengye és az előkészület, a baba- és gyermekruhák, az étellemezés, a tisztálkodó és tisztítószeres költségeire vonatkozó rendelkezéseit - a perköltség viseléséről szóló rendelkezésekre is kiterjedően - hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [15] A III. rendű alperes elsődleges - az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatására és a kereset teljes elutasítására irányuló - fellebbezési kérelmével kapcsolatban kiemelte, hogy a Kúria által hatályában fenntartott jogerős közbenső ítélet a III. rendű alperes kártérítési felelősségét megállapította, ebből következően a pernek ebben a szakaszában a kártérítési felelősség fennállása már nem vitatható.
- [16] Mivel a III. rendű felperes élve születése miatt a fogantatása pillanatától jogképes, ezért a III. rendű alperes fellebbezési hivatkozásával szemben nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a méhmagzatot megilletik-e személyiségi jogok. Kiemelte: a kereset azon alapult, hogy a III. rendű alperes jogellenes és felróható magatartása következtében a III. rendű felperesnek a Down-szindrómán túlmenően egészségkárosodással kell leélnie az életét, ami sérti a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 76. §-ában nevesített, a testi épséghez, egészséghez fűződő jogait, és negatív módon kihat a testvérei, illetőleg a szülei személyiségi jogaira is, ugyanis sérti - a mindenkit megillető emberi méltóságból levezethető - egészséges, egységes családban való éléshez fűződő személyiségi jogukat.
- [17] Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben - az EBH2015. P.11. számú elvi határozatban és a Kúria Pfv.III.20.536/2016/4. számú ítéletében foglaltakra tekintettel, a jogerős közbenső ítélet rendelkezésével összhangban - az egészségügyi szolgáltató a hozzátartozóknak azokért a káraiért felel, amelyek azért következtek be, mert a III. rendű alperes a mulasztásaival

elzárta a szülőket attól, hogy időben dönthessenek a gyermek megtartásáról vagy a terhesség megszakításáról, és ezáltal megfosztották az anyát az önrendelkezési joga, a szülőket a családtervezési joguk gyakorlásától. Érvéle szerint a III. rendű alperes jogellenes és felróható magatartása következtében a szülők arra kényszerülnek, hogy terveik, elhatározásuk ellenére a családban egészségében károsodott gyermek neveljenek fel, aki ugyancsak a III. rendű alperes mulasztására visszavezethetően agyi oxigénhiányos egészségkárosodással is született. Kiemelte továbbá, hogy az EBH2015. P.11. számú elvi határozat értelmében a vagyoni károk körében a szülők a károsodottan született gyermek teljes felnevelési költségét igényelhetik; az egészséges létből és a fogyatékosságból eredő költségek elkülönítésének nincs jogi alapja.

- [18] Mindezek miatt arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság a jogerős közbenső ítéletben megállapított kártérítési felelősségtől tévesen tért el akkor, amikor kizárólag a gyermek egészségkárosodásából eredő többletköltségeket vette figyelembe a vagyoni kártérítés összegének meghatározása során, az I-II. rendű felperesek ugyanis ebben az esetben nem jutnak hozzá a teljes kártérítés elve alapján őket megillető összeghez. Éppen ezért az elsőfokú bíróság ítéletének a babakelengye és az előkészület, a baba- és gyermekruhák, az ételmezés, a tisztálkodó és tisztítószeres költségeire vonatkozó rendelkezéseit a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 252. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [19] A másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság az elszenvedett nem vagyoni hátrányokat, a káresemény idején - 2010-ben - érvényesülő ár- és értékviszonyokat, valamint a más hasonló jellegű ügyekben folytatott bírói gyakorlatot alapul véve az I-III. rendű felperesek javára megítélt nem vagyoni kártérítéseket alacsony összegben állapította meg. A III. rendű felperes esetében nem tartotta kellő súllyal értékeltnek azt a körülményt, hogy a rendkívül súlyos, végleges egészségi állapotát alapvetően a koraszülöttségéből eredő, a III. rendű alperesnek felróható oxigénhiányos agyi károsodása határozza meg, amelynek hiányában lényegesen önállóbb életvitelre lenne képes. Mindezeket olyan súlyos hátrányoknak minősítette, amelyek attól függetlenül magasabb összegű nem vagyoni kártérítéssel ellensúlyozhatóak, hogy a III. rendű felperes összetartó családban született, létezése szorosabbá tette a családi köteléket. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az I-II. rendű felpereseket a III. rendű felperes szüleiként gyermekük egészségkárosodásából eredően azonos mértékű hátrány érte, amin nem változtat a hátrány következményének eltérő módon, a rájuk háruló feladatok differenciált megosztásával történő viselése. Az I-III. rendű felperesek javára megítélt nem vagyoni kártérítések összegének felemelését ezzel indokolta, egyben utalt arra, hogy a III. rendű alperes a fellebbezésében nem jelölt meg a mérlegelés szempontjainak módosítására, és annak következményeként a nem vagyoni kártérítések összegének csökkentésére okot adó körülményt.
- [20] Az I-II. rendű felperesek javára megítélt vagyoni kártérítések közül az ápolás-gondozás és a háztartási kisegítés költsége és többletköltsége tekintetében az átháríthatóságuk indokát abban jelölte meg, hogy - a következetes bírói gyakorlatnak megfelelően - a károkozó köteles viselni a beteg gyermek érdekében végzett azon tevékenységek ellenértékét, amelyeket a hozzátartozók ingyenesen nyújtanak, mivel ez a körülmény nem eredményezheti a károkozónak a kártérítési kötelezettség alóli mentesülését. Az elsőfokú bíróságnak az említett kereseti követelésekre vonatkozó érdemi döntésével annak indokaira is kiterjedően egyetértett, és rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti értékelésével, megalapozottan állapította meg a III. rendű felperes egészségi állapota által indokolt és elvégzett munkákat. Azok időszükségletét helyesen úgy tartotta meghatározhatónak, ha elkülönül az ép, egészséges gyermek gondozásával, ápolásával felmerülő időszükséglet és a beteg gyermek ápolásával, gondozásával együtt járó többletidő. Utalt arra is, hogy e tevékenységek időszükségletének meghatározása az

igazságügyi orvosszakértői vélemény és a tanúvallomások mellett az általános élettapasztalatra, a bírói gyakorlat során ismertté vált tényekre támaszkodva mérlegeléssel történhet, nincsenek ugyanis olyan objektív adatok, amelyek alapján egy egészséges gyermek gondozásával kapcsolatos munka elvégzésének időszükséglete egyértelműen megállapítható lenne.

- [21] Mindezekre tekintettel az I-II. rendű felpereseket az ápolás-gondozás költsége és többletköltsége címén megillető kártérítés összegét ahhoz mértén tartotta megállapíthatónak, hogy milyen mértékű az a többlettevékenység, amelyet egy egészséges gyermek ellátásához képest a III. rendű felperes mellett kifejtjenek. Miután pedig a III. rendű felperes ellátásának időszükségletét az I-II. rendű felperesek becsléssel állapították meg, és egy egészséges gyermek ellátásának időszükséglete is csak becsléssel állapítható meg, nem tartotta okszerűtlennek az elsőfokú bíróságnak azt a következtetését, hogy a III. rendű felperes kórházból történő hazavitelétől 2013. december 31-ig napi 6 órával, az ezt követő időszakra a gyermek közösségbe járásának időpontjától pedig napi 4 órával több időráfordítást igényel az I-II. rendű felperesektől a III. rendű felperes ellátása annál, mintha egészséges gyermeket nevelnének.
- [22] A fentiekből azonban - a III. rendű alperes fellebbezési érvelésével szemben - nem tartotta levonhatónak azt a következtetést, hogy az I. rendű felperes 4 órás munkát tudna vállalni, amelyet a jövedelemvesztés megtérítése iránti igényénél a terhére kell figyelembe venni. Ezt azzal indokolta, hogy a III. rendű felperes állapota, az ellátás szükségessége miatt az I. rendű felperes munkát végezni nem tud.
- [23] Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy - a BH2017. 92. számú eseti döntésben kifejtett jogi álláspontnak megfelelően - a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló jogszabályban foglaltakat mint irányadó adatokat a bíróság a mérlegelése során figyelembe veheti, ha a munkát ténylegesen elvégezték, tekintettel arra is, hogy amennyiben az ápolást nem a szülők végeznék, az alperesnek az igénybe vett szakápoló munkadíjához igazodó kártérítést kellene fizetnie.
- [24] A jogerős ítélet indokolása szerint a III. rendű alperes a fellebbezésével érintett további vagyoni kártételeknél alaptalanul kifogásolta, hogy a gyermek speciális szükségletei nem feltétlenül eredményeznek az átlagos nevelési költségekhez képest többletet az egyéb, rend szerinti szükségletek elmaradása miatt, az érvényesített többletköltségek felmerülésének indokoltsága és összegszerűsége ugyanis megfelelően bizonyított.

A felülvizsgálati kérelmek és ellenkérelmek

- [25] A jogerős ítélettel szemben az I-II. rendű felperesek és a III. rendű alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.
- [26] Az I-II. rendű felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős részítélet részbeni hatályon kívül helyezését és a részükre a III. rendű alperes által egyetemlegesen megfizetendő, 2011. február 14-től 2018. május 31-ig terjedő időre járó ápolási-gondozási költség és többletköltség összegének 7.237.572 forintra és annak 2014. október 7-től számított késedelmi kamataira, és az ugyanezen jogcímen 2018. június 1-jétől megfizetendő járadék havi összegének 130.661 forintra való felemelését kérték. Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 163. § (1) és (3) bekezdését, 206. § (1) és (3) bekezdését, 221. § (1) bekezdését, valamint a Ptk. 355. § (1)-(4) bekezdéseit jelölték meg.
- [27] Előadták, hogy bár az elsőfokú eljárásban tanúvallomásokkal és okiratokkal bizonyították a

többletráfordítás, az alapfelnevelés miatt felmerült időszükséglet mértékét, és azt a szakértői bizonyítás eredménye is alátámasztotta, az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat figyelmen kívül hagyta, az időszükségletet azok önkényes mérlegelésével határozta meg, a másodfokú bíróság pedig az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a részében helyes indokainál fogva helybenhagyta. Álláspontjuk szerint a jogerős részítélet ezzel összefüggő indokai önellentmondásosak, és ellentétben állnak a felhívott EBH2015. P.11. számú elvi határozatban foglaltakkal. Sérelmezték, hogy a másodfokú bíróság az időszükséglet meghatározása során köztudomású tényként vette figyelembe az általános élettapasztalatot, de erre a feleket a tárgyaláson nem figyelmeztette, és ennek mibenlétét, valamint az irányadónak tekintett bírói gyakorlat során felmerült tényeket nem ismertette. Hivatkozásuk szerint a fentiekben megjelölt, a keresetben feltüntetett óraszámok igazolására alkalmas bizonyítékokra tekintettel bírói mérlegelésnek egyébként sem lehetett helye.

- [28] A III. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős részítéletnek az elsőfokú bíróság ítéletére kiterjedő hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását; másodlagosan a jogerős részítéletnek az elsőfokú bíróság ítéletére kiterjedő hatályon helyezése mellett az elsőfokú bíróságnak a keresetnek helyt adó rendelkezések tekintetében új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását; harmadlagosan a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet elutasító rendelkezéseinek helybenhagyását és a marasztalási összegeknek - a pelenkázás többletköltsége kivételével - a vagyoni kártérítések esetében 50%-os, a nem vagyoni kártérítések esetében az I. rendű felperesnél 3.000.000 forintra, a II. és III. rendű felpereseknél személyenként 2.000.000 forintra, a IV. rendű felperesnél 500.000 forintra, az V-VII. rendű felpereseknél személyenként 300.000 forintra való leszállítását kérte.
- [29] Megsértett jogszabályhelyként jelölte meg az Alkotmány 70/D. §-át, az Alaptörvény XXVIII. cikkét, a Pp. 3. § (2) bekezdését, 206. § (3) bekezdését és 221. § (1) bekezdését, a Ptk. 9. §-át, 84. §-át, 339. § (1) bekezdését és 355. § (4) bekezdését.
- [30] Mindenekelőtt utalt arra, hogy a megváltoztatás és helybenhagyás körében a felülvizsgálat egyértelműen megengedett, a hatályon kívül helyezés körében pedig azért, mert az összefügg az egyéb rendelkezésekkel: egyrészt jogalapi döntést tartalmaz, másrészt a kártérítési igényeket egységesen kell elbírálni.
- [31] Hangsúlyozta, hogy a jogerős közbenső ítélet „károk” vonatkozásában állapította meg a helytállási kötelezettségét, és ehhez képest a hypoxiás károsodás köre semmilyen értékelhető bizonyítást nem nyert a perben, ami a felperesek terhére értékelendő.
- [32] Megismételte, hogy a gyermek létezését nem lehet kárnak tekinteni, és a magzatra az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény hatálya épp úgy nem terjed ki, mint a Ptk. személyiségi jogokat védő szabályrendszere. Erre tekintettel továbbra is állította, hogy a III. rendű felperes esetében kizárt a személyiségi jogi sérelem, az abból fakadó nem vagyoni és vagyoni kár, a III. rendű felperes egészségi állapota pedig a szülők személyiségi jogait sem sértheti. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a perben hozott jogerős közbenső ítélet a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti konjunktív feltételek elbírálására teljes körűen nem terjedt ki, és nem határozta meg a felpereseket ért károkat. Hivatkozása szerint a közbenső ítélet jogerejéből automatikusan nem következik a marasztalása, és az egészségkárosodottan született gyermek léte, a felnevelésének költségei kárként nem értékelhetők. A másodfokú bíróság által megállapított személyiségi jogsértés tekintetében utalt arra, hogy a családban élés joga nem személyiségi jog, és a jogerős részítéletben nevesített egészséges és egységes családban éléshez fűződő jog korábban egyetlen döntésben sem jelent meg.

- [33] A másodlagos kérelméhez kapcsolódóan sérelmezte a szülők jövedelmi viszonyainak figyelmen kívül hagyását, ugyanis a részükre nyújtott társadalmi kompenzáció egészében kiegyenlíti a sérült gyermek felemelésével járó költségeket. Emellett a káronszerzés tilalmára tekintettel annak is jelentőséget tulajdonított, hogy a gyermek sérültsége okán bizonyos megtakarítások is felmerülnek. Kiemelte, hogy a károsodott állapothoz képest kedvezőbb állapot az, ha az I-II. rendű felpereseknek egészséges gyermeke lenne, és ebből következően kártérítésként csak az ebből adódó többletköltség, és nem a teljes felnevelési költség megtérítése követelhető.
- [34] A harmadlagos kérelem alapjául szolgáló indokok között is utalt arra, hogy a jogerős közbenső ítélet csak általánosságban deklarálja a kártérítési felelősség fennállását, de a megtérítendő károk körét nem határozza meg, és abban semmilyen módon nem jelenik meg az ún. teljes felnevelési költség - fentiekben ismertetett - koncepciója. A jogerős részítélet hatályon kívül helyező rendelkezését úgy értelmezte, hogy a másodfokú bíróság ebben a körben az elsőfokú bíróság ítéletét valójában megváltoztatta, és az érintett kártérítési igények jogalapjának fennállását megállapította. Emiatt az ezen igények megalapozatlanságával kapcsolatos érveit is ismertette azzal, hogy egyetértett az elsőfokú bíróság elutasító érdemi döntésének indokaival. A másodfokú bíróság által megalapozottnak minősített kereseti követelések közül az ápolás-gondozás, a háztartási kisegítés, a látogatás és a kíséret költsége tekintetében hangsúlyozta, hogy a felperesek által megjelölt humán erő-ráfordítás a Ptk. 355. § (4) bekezdése szerinti kártípusok egyikének sem feleltethető meg. Megismételte azt a hivatkozását, hogy az utóbbi jogszabályhely a fel nem merült költség megtérítésére nem ad lehetőséget, és a kárkötelem nem hoz létre munkavégzésre irányuló jogviszonyt a károkozó és a károsult között. Az utóbbiakra figyelemmel továbbra is úgy vélte, hogy minden alapot nélkülöz akár a minimálbérnek, akár egyéb munkavégzésre irányuló jogviszony díjazásának az alapulvétele. Miután pedig a felperesek háztartási kisegítőt nem vettek igénybe, azzal kapcsolatban költségük nem merült fel, a felülvizsgálati kérelem szerint kártérítés sem illeti meg őket.
- [35] A III. rendű felperes nem vagyoni kártérítési igénye esetében abból indult ki, hogy a III. rendű felperes Down-szindrómával fogant, s így nincs olyan megelőző, vagy egyébként kedvezőbb állapot, amelyhez a genetikai státusza mérhető lenne; a hypoxiás sérülése pedig azért nem lehet kár, mert az esetleges többletkárosodást magzati állapotában nem pedig emberként szenvedte el. Értékelendőnek tartotta azt a körülményt is, hogy a III. rendű felperes szerető családba érkezett, és létezése örömforrás a családtagok számára. Ezen túlmenően utalt a jogalap körében kifejtett indokaira, és a felróhatóság csekély fokát is kérte figyelembe venni. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy az I-II. rendű felperesek érdeksérelme nem azonos mértékű, és az élethelyzet elnehezülése az I. rendű felperest - nem vitásan - jobban érinti. A további felperesek javára megítélt nem vagyoni kártérítések összegét is eltúlzottnak tartotta, és állította, hogy az élethelyzetük a III. rendű felperes betegsége miatt nem nehezült el. Érvelése szerint az ár- és értékviszonyokra hivatkozás nem vagyoni kártérítés esetében értelmezhetetlen, ezért azzal a nem vagyoni kártérítések összegének a jogerős részítéletben történt felemelése nem lett volna indokolható. Kifogásolta továbbá, hogy a másodfokú bíróság nélkül utalt a következőes bírói gyakorlatra, hogy az irányadónak tekintett jogerős döntéseket megjelölte volna.
- [36] Az I-VII. rendű felperesek és a III. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmeikben a jogerős részítéletnek az ellenérdekű fél által felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseinek hatályában fenntartását kérték.
- [37] A Kúria a Pfv.III.20.751/2019/8. számú végzésével a III. rendű alperes felülvizsgálati kérelmét a

jogerős részítélet hatályon kívül helyező és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasító rendelkezése tekintetében hivatalból elutasította.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [38] Az I-II. rendű felperesek felülvizsgálati kérelme megalapozott, a III. rendű alperes felülvizsgálati kérelme nem megalapozott.
- [39] A Kúria a Pp. 275. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelmek keretei között eljárva, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős részítélet az I-II. rendű felperesek által megjelölt okokból jogszabálysértő.
- [40] A felülvizsgálati kérelmek közül - azok tartalmára tekintettel - elsődlegesen a III. rendű alperes felülvizsgálati kérelmének megalapozottságát kellett vizsgálni. Ennek során pedig abból kellett kiindulni, hogy a jogerős rész- és közbenső ítélet közbenső ítéleti rendelkezése szerint a III. rendű alperes a III. rendű felperes egészségkárosodása folytán az I-II. és IV-VII. rendű felpereseket ért károkért, valamint a III. rendű felperes hypoxiás állapotának következtében az I-VII. rendű felpereseket ért károkért kártérítési felelősséggel tartozik. Mindezt a határozathoz kötődő, a Pp. 229. § (1) bekezdésében meghatározott anyagi jogerőhatás miatt a III. rendű alperes a követelés összegére nézve folytatott eljárásban már nem tehetett vitássá. A közbenső ítélethez anyagi jogerő fűződik, ezért az azt követő eljárásban a jog fennállásának elbírálására nem lehet visszatérni, hanem csak a kártérítés összegét lehet vizsgálni (EBH2005. 1203.). A közbenső ítélettel jogerősen elbírált jogalapot a felek egymás között ismételt vitássá már nem tehetik, ahhoz anyagi jogerő fűződik (BH1993. 698.).
- [41] A fentiek kiemelése azért is indokolt, mert a III. rendű alperes a felülvizsgálati kérelmében megismételte, hogy a jogerős közbenső ítélet a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti konjunktív feltételek elbírálására teljes körűen nem terjedt ki, és nem határozta meg a felpereseket ért károkat; továbbá a hypoxiás károsodás köre a perben semmilyen értékelhető bizonyítást nem nyert. Az előbbi hivatkozás téves volt, a kártérítési perbeli közbenső ítéleti megállapítás ugyanis szükségszerűen feltételezi az alperes kárt okozó jogellenes magatartását, mégpedig azzal, hogy az alperes magatartása felróható, mert nem tudta a felelősség alól kimenteni magát (BH2017. 151.). Ennélfogva a Ptk. 339. § (1) bekezdésének megsértésére alapított felülvizsgálati támadás sem lehetett megalapozott. Ehhez képest a kár mibenlétét, s így a hypoxiás károsodás bekövetkezését illetően a Kúria a Pfv.III.21.654/2016/10. számú, a jogerős rész- és közbenső ítéletet hatályában fenntartó rész- és közbenső ítéletének indokolásában egyértelmű megállapításokat tett. Rögzítette, hogy a káresemény bekövetkezése, vagyis a III. rendű felperes egészségkárosodottan történt megszületése és ezzel okozati összefüggésben a felpereseket ért hátrányok léte nem vitatható. Azt is kifejtette, hogy a III. rendű alperes mulasztásai hiányában a terhességmegszakítás még törvényi határidőben, sikeresen elvégezhető lett volna, vagy elmaradt volna annak a III. rendű alperes részéről történt felajánlása, így nem következett volna be a III. rendű felperes oxigénhiányos agyi károsodással történt megszületése.
- [42] Mindezekből következik továbbá a III. rendű alperesnek a magzat feltételes jogképességén (Ptk. 9. §) nyugvó azon jogi okfejtésének téves volta, hogy a III. rendű felperes esetében a személyiségi jogi sérelem, az abból fakadó nem vagyoni és vagyoni kár kizárt, és egészségi állapota a szülők személyiségi jogait sem sérthette. A másodfokú bíróság ezzel összefüggő helyes megállapítása szerint a felperesek kártérítési keresete azon alapult, hogy a III. rendű alperes jogellenes és felróható magatartása következtében a III. rendű felperesnek a Down-szindrómán túlmenő

egészségkárosodással kell leélnie az életét. A fentiek értelmében a káresemény a III. rendű felperes egészségkárosodottan történt megszületésével következett be, a jogerős közbenső ítélet alapján a III. rendű alperes a felpereseket ezáltal ért károk megtérítésére köteles.

- [43] A III. rendű alperes tehát a felperesek nem vagyoni kártérítési igényeit megalapozó személyiségi jogsértést is alaptalanul vitatta, a jogerős részítélet ezért nem sérti a Ptk. 84. §-át. Megsértett személyhez fűződő jogként a másodfokú bíróság a III. rendű felperes esetében helytállóan jelölte meg a Ptk. 76. §-ának példálózó jellegű felsorolásában is feltüntetett testi épséghez és egészséghez való jogot. Kétségtelen, hogy a további felperesek esetében a keresetben foglaltaktól részben eltérően nem a teljes, egész és egészséges családban éléshez való jog, hanem az egészséges, egységes családban való éléshez fűződő jog megsértését állapította meg, de - az e körben felhozott indokokból következő tartalmi azonosságra tekintettel - az eltérő megnevezés használata ellenére is beazonosítható volt ez a bírói gyakorlat (EBH2009. 2043., BH2017. 406.) által elismert személyhez fűződő jog. Mindez pedig a III. rendű alperes felülvizsgálati érvelésével szemben semmiképpen sem jelenthette a jogorvoslathoz való, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogának sérelmét, amit a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének ténye eleve cáfol.
- [44] A másodfokú bíróság a nem vagyoni kártérítéseknek a III. rendű alperes által túlzottnak tartott összegét a Pp. 206. § (1) és (3) bekezdésének megsértése nélkül határozta meg. A nem vagyoni hátrányok feltárásakor figyelembe vette a szakvélemények tartalmát, és értékelte a III. rendű felperes egészségkárosodása következtében az I-II., IV-VII. rendű felpereseknél kialakult, a rendelkezésre álló további bizonyítékokkal is alátámasztott életvitelbeli változásokat. A III. rendű felperes esetében helyesen értékelte, hogy a rendkívül súlyos, végleges egészségi állapotát alapvetően az oxigénhiányos agyi károsodása határozza meg, amelynek hiányában lényegesen önállóbb életvitelre lenne képes. Helytállóan állapította meg azt is, hogy a szülőket, az I-II. rendű felpereseket a gyermekük egészségkárosodása folytán azonos mértékű hátrány érte. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által az I-III. rendű felperesek javára megállapított nem vagyoni kártérítési összegek felemelésének is kellő indokát adta. Ebben a körben - a fentiek mellett - megalapozottnak vette figyelembe a káreseménykori ár- és értékviszonyokat, valamint a hasonló tárgyú ügyekben kialakult bírói gyakorlatot. Ezek közül az előbbi körülmény a III. rendű alperes felülvizsgálati hivatkozásával szemben, a kártérítés módjára tekintettel a nem vagyoni kártérítés esetében is a mérlegelés egyik lényeges szempontja. A bírói gyakorlat figyelembevételénél pedig nem szükséges, és a Pp. 221. § (1) bekezdésében előírt indokolási kötelezettségből sem következik az összehasonlításra alkalmas eseti döntések konkrét megjelölése, elegendő, hogy a megállapított nem vagyoni kártérítés összegében azoktól - az ügy egyedi sajátosságait is figyelembe véve - lényegesen nem tér el. A III. rendű felperes egészségkárosodása és a helyesen megállapított nem vagyoni hátrányok közötti okozati összefüggés fennállását a bizonyítás eredménye a testvérek, a IV-VII. rendű felperesek vonatkozásában is igazolta.
- [45] A III. rendű alperesnek a vagyoni kártérítési igényeket érintő felülvizsgálati támadásával kapcsolatban abból kellett kiindulni, hogy a másodfokú bíróság a jogerős részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a babakelengye és az előkészület, a baba- és gyermekruhák, az ételmezés, a tisztálkodó és tisztítószerek költségére vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A Kúria a III. rendű alperes felülvizsgálati kérelmét a jogerős részítélet e rendelkezése tekintetében hivatalból elutasította. Ebből következően az említett, a kizárólag az alapfelnevelési költségek megtérítésére irányuló követelések megalapozottsága szempontjából jelentős, az EBH2015. P.11. számú elvi határozatban kifejtett jogi állásponttal és a másodfokú bíróság arra alapított indokaival szemben a III. rendű alperes által a felülvizsgálati kérelmében megfogalmazott érveket a

felülvizsgálati eljárásban figyelembe venni nem lehetett.

- [46] A további vagyoni kártérítési igényekkel összefüggésben a III. rendű alperesnek több olyan, a fellebbezésében foglaltakkal egyező, általános jellegű hivatkozása is volt, amely az alábbiakban részletezettek szerint tévesnek tekinthető. Ennek megfelelően a III. rendű alperes alaptalanul sérelmezte a szülők, az I-II. rendű felperesek jövedelmi-vagyoni viszonyai vizsgálatának elmaradását. Ez a körülmény ugyanis a kártérítési kötelezettség fennállását, terjedelmét semmilyen módon nem befolyásolta, különös tekintettel arra, hogy jelentős részben az I-II. rendű felperesek által kifejtett tevékenységek ellenértékéről volt szó. Az utóbbiakkal kapcsolatban a másodfokú bíróság helyesen fejtette ki, hogy a károkozó köteles viselni a beteg gyermek érdekében végzett azon tevékenységek ellenértékét, amelyeket a hozzátartozók ingyenesen nyújtanak, mivel ez nem eredményezheti a károkozónak a kártérítési kötelezettség alóli mentesülését. A Kúria már több eseti döntésében rámutatott: a károkozó kártérítési kötelezettségén kívül eső körülmény, hogy a károsodás elszenvedéséből fakadó vagyoni veszteségek viseléséhez szükséges anyagi forrásokat a károsult saját jövedelméből, vagyonából teremti-e elő, vagy kötelmen kívül álló harmadik személyek előlegezik-e meg számára, és az is a felelősségi viszonyon kívül eső kérdés, hogy ezt ingyenesen nyújtják-e (Kúria Pfv.III.21.032/2017/4., Pfv.III.22.383/2016/5.). A családtag ingyenes vagyoni vagy nem vagyoni (tevéleges) segítségnyújtása tehát nem a károkozó kárviselés alóli részleges vagy teljes mentesítését szolgálja, e veszteségek térítése a károkozó feladata (Kúria Pfv.III.21.276/2017/4.).
- [47] A keresetben, és annak megfelelően a perben eljáró bíróságok érdemi határozataiban humánerő-ráfordításnak nevezett, különböző jogcímenek érvényesített kártérítési követelések - a III. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében foglaltakkal szemben - megfelleltethetőek a Ptk. 355. § (4) bekezdésében meghatározott, a károsultat ért vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges költség megtérítése iránti követelésnek.
- [48] Emellett a káronszerzés tilalmának téves értelmezésén alapult a III. rendű alperesnek az a hivatkozása, hogy a III. rendű felperes sérültsége okán felmerült megtakarításokat a vagyoni kártérítések mértékének meghatározásakor figyelembe kellett volna venni. Ez a bírói gyakorlat által követett, a Ptk. 355. § (4) bekezdéséből is következő jogelv a károkozásból származó előnyök levonásának kötelezettségét jelenti, amelyet a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:522. § (3) bekezdése kivételt engedő szabályként tartalmaz. Alkalmazásának feltétele a károkozó magatartás és a vagyoni előny közötti okozati összefüggés fennállása. Az adott esetben azonban a károkozás jellegéből adódóan nem lehet szó a kár ténye folytán szükségtelenné vált kiadásokról: a III. rendű alperes kártérítési felelősségét ugyanis részben az alapozta meg, hogy a mulasztásai hiányában a terhességmegszakítás még törvényi határidőben, sikeresen elvégezhető lett volna. Ehhez képest a káronszerzés tilalmának alkalmazásakor kizárólag azoknak az I-II. rendű felpereseket megillető társadalombiztosítási juttatásoknak volt jelentősége, amelyeket a másodfokú bíróság - a módosított keresetben előadottakkal egyezően - vagyoni előnyként értékelt.
- [49] Ezen túlmenően a másodfokú bíróság az I-II. rendű felperesek felülvizsgálati kérelmével érintett ápolási-gondozási költség és többletköltség kivételével az érdemi felülvizsgálat körébe tartozó vagyoni kártérítési igények megalapozottságának vizsgálatakor a III. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott eljárási hibákat sem vétett. Ezzel összefüggésben a bizonyítékok okszerű, a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő értékelésével állapította meg a megtérítendő költségek indokoltságát és összegét, továbbá a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltaknak eleget téve számot adott a mérlegelésének szempontjairól.

- [50] Az I-II. rendű felperesek felülvizsgálati álláspontjának lényege szerint az ápolás-gondozás költsége és többletköltsége címén érvényesített költségpótló járadékigényük esetében a másodfokú bíróság az említett tevékenységek időszükségletét, s ezáltal a járadék összegét - részben a bizonyítékok (okiratok, tanúvallomások, szakértői vélemény) okszerűtlen mérlegelése, részben a jogerős részítélet önellentmondásos, az anyagi jogi jogszabályok téves értelmezésén nyugvó indokai, részben pedig a figyelembe vett köztudomású tényekre való figyelmeztetés elmaradása miatt - jogszabálysértő módon határozta meg.
- [51] Az I-II. rendű felperesek módosított keresetükben olyan vagyoni kártérítési igényeket is érvényesítettek, amelyek kizárólag a III. rendű felperes alapfelnevelési költségeinek megtérítésére irányultak. A másodfokú bíróság e kereseti követelések tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította, míg a további vagyoni kártérítési igények vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az utóbbi körbe tartozó költségpótló járadékigények között több olyan is volt, amelyek a III. rendű felperes egészségkárosodásával összefüggésben merültek fel (fejlesztő és egyéb eszközök, látogatás, közlekedés és kíséret költsége), de olyanok is voltak, amelyek az alap- és a többletfelnevelés költségeinek együttes megtérítésére irányultak (ápolás-gondozás költsége és többletköltsége, háztartási többlet-humán erő ráfordítás költsége és többletköltsége). Az I-II. rendű felperesek felülvizsgálati kérelmével érintett ápolás-gondozás költsége és többletköltsége megtérítése iránti járadékigény - az elnevezésének megfelelően - azon alapult, hogy az I-II. rendű felperesek - a gyermek életkorához igazodóan - figyelembe vették egyrészt azt az alapellátást, amely egy egészséges gyermeknél is indokoltan felmerül, másrészt azt a többlettevékenységet, amelyet a III. rendű felperes egészségkárosodása miatt kell kifejteniük.
- [52] A másodfokú bíróság ezért tévesen indult ki abból, hogy milyen mértékű az a többlettevékenység, amelyet az I-II. rendű felperesek egy egészséges gyermek ellátásához képest a III. rendű felperes mellett kifejtenek. Emellett tévesen tulajdonított jelentőséget az ép, egészséges gyermek és a beteg gyermek ápolásával, gondozásával felmerülő időszükséglet elkülönítésének. Ez ugyanis azt eredményezte, hogy a kereset fentiekben ismertetett tartalma ellenére az alapfelnevelés körében végzett ápolás-gondozás kompenzálása elmaradt, ami sérti a Ptk. 355. § (4) bekezdésében megfogalmazott teljes kártérítés elvét.
- [53] Míg az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján, a kizárólag az alapfelnevelési költségek megtérítése iránti kereseti követelések tekintetében történt hatályon kívül helyezésének oka az volt, hogy az elsőfokú bíróság - eltérő jogi álláspontja folytán - ezzel összefüggésben bizonyítást nem folytatott le, addig az ápolás-gondozás költsége és többletköltsége esetében a bizonyítás felvétele az elsőfokú eljárásban megtörtént, és annak megismétlését vagy kiegészítését a másodfokú bíróság sem tartotta indokoltnak. A bizonyítás eredményét azonban a helytelen, az anyagi jogi jogszabály téves alkalmazásán alapuló jogi következtetése miatt nem a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően értékelte.
- [54] A III. rendű felperes a súlyos és végleges, a nem vagyoni kártérítési igényének elbírálásakor is figyelembe vett egészségi állapota miatt önellátásra nem képes, mindenben segítségére szorul. A perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő azt is megállapította, hogy a III. rendű felperesnél napi 24 órán át - az alvása alatt is - gondozó igénybevétele szükséges, folyamatosan (128. sorszámu szakértői vélemény 23. oldal). A felperesek által csatolt, a pedagógiai szakszolgálat által készített felülvizsgálati szakvélemény szerint a III. rendű felperes közepsúlyos értelmi fogyatékos, sajátos nevelési igényű, és a csoport/osztály létszámának számításánál 3 főnek számít (152. sorszámu előkészítő irat F/6. számú melléklete). A felperesek indítványára kihallgatott tanúk egyike

ugyancsak előadta, hogy a III. rendű felperes mindenben segítségre szorul, egyedül hagyni nem lehet (116. sorszámu tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldal).

- [55] Mindezekhez képest az I-II. rendű felperesek módosított keresetükben az általuk végzett ápolás-gondozás időszükségletét a III. rendű felperes 2013. október 6-ig napi 7,16 órában, az azt követő időre napi 7,66 órában határozták meg (152. sorszámu előkészítő irat 10. oldal), ami a fentieket figyelembe véve amellet is reálisnak tekinthető, hogy a III. rendű felperes 2014. január 1-jétől közösségbe jár, az I-II. rendű felperesek helytálló felülvizsgálati hivatkozása szerint ugyanis ez a körülmény nem jelenti az alap és többlet ápolási-gondozási feladatok csökkenését. A keresetben alkalmazott, a minimálbér összegének alapulvételével történt számítást pedig a bíróságok helyesen, az irányadó bírói gyakorlatot (BH2017. 92.II.) szem előtt tartva fogadták el. E számítás során az I-II. rendű felperesek levonták az általuk a rendelkezésre álló peradatok által igazoltan elért társadalombiztosítási juttatások, az I. rendű felperesnek folyósított emelt szintű családi pótlék és GYES összegét.
- [56] A jogerős részítéletnek az elsőfokú ítéletet az ápolás-gondozás költsége és többletköltsége megtérítése iránti keresetet elutasító részében helyben hagyó, az I-II. rendű felperesek által felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezése ezért a Ptk. 355. § (4) bekezdését és a Pp. 206. § (1) bekezdését is sérti.
- [57] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős részítéletet részben - a III. rendű alperest az I-VII. rendű felperesek javára fellebbezési perköltség megfizetésére kötelező rendelkezésre is kiterjedően - hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta, és a III. rendű alperes által az I-II. rendű felperesek részére megfizetendő lejárt költségpótló járadék összegét 11.194.465 forintra felemeli azzal, hogy abból a III. rendű alperes 5.664.638 forint helyett 10.795.873 forint után köteles 2014. december 7-től az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott mértékű késedelmi kamat megfizetésére; a III. rendű alperes által az I-II. rendű felperesek részére 2018. október 1-jétől véghatáridő nélkül minden hónap 10. napjáig előre esedékesen megfizetendő költségpótló járadék havi összegét 172.887 forintra felemelte. Egyebekben a jogerős részítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [58] A Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése szerint, a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény I.1. pontjára tekintettel kötelezte a III. rendű alperest az I-VII. rendű felperesek részéről felmerült - az általános forgalmi adót is tartalmazó ügyvédi munkadíjból álló - együttes másodfokú perköltség és felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.
- [59] Az I-II. rendű felperesek teljes személyes költségmentessége és a III. rendű alperes teljes személyes illetékmentessége [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja] miatt le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazott 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a értelmében az állam viseli.
- [60] A Kúria a felülvizsgálati kérelmeket a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi rendelkezésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet 29. § (2) bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül bírálta el.

[61] A részítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

Budapest, 2020. június 17.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró